

BVD & EEN GESCHIEDENIS TUSSEN 0 EN 1 NA OTLET ?

Dominique J.B. VANPEE

In 1944 stierf Paul OTLET. Zijn naam was verbonden met het door hem opgerichte Institut International de Bibliographie (1895) dat in 1931 omgedoopt werd tot Institut International de Documentation en in 1937 nogmaals veranderde in Fédération Internationale de Documentation (FID). OTLET zorgde voor de Belgische imperatief en primeur op wereldvlak met betrekking tot de documentatie. Het begrip documentation was in 1903 een terminologische vondst van hem. Deze was geïnspireerd op auteurs als Zola die zich sterk documenteerden bij het schrijven van hun realistische romans.

Achter zijn begrip - documentatie - verborg zich een mening dat een bibliotheek het museale, conserverende geheel diende op te geven en een op de actualiteit gerichte informatiedienst hoorde te worden.

Tot rond 1960 zou er door de hier- (boven) - door hem - voorgestelde in te slagen richting een spanning en een sfeer van wantrouwen geweest zijn tussen wetenschappelijke bibliothecarissen en documentalisten. Bibliothecarissen vonden documentatie een taboewoord het was besmet omdat het zich presenteerde als een moderne, overkoepelende activiteit. Vanaf de jaren dertig was er al hier en daar toenadering omdat men de nadruk legde op het gemeenschappelijke.

De door hem opgestarte « universele database » - Répertoire Bibliographique Universel - draaide uit op een fiasco : een soort van dinosaurius bestaande uit enorme kaartenbakken. OTLET kreeg in België steun van koning Leopold II. Hij zou een 10 miljoen kaartjes vervaardigen

met een tiental medewerkers tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

Hij vond de bibliografie te boekgericht en tevens vond hij dat de bibliothecarissen ook tijdschriftartikels in hun catalogi dienden op te nemen. Het ging hem toch om het toegankelijk maken van documenten (en collecties). Ook hier botste hij met de mening der bibliothecarissen: een taak voor bibliografen en zeker niet een bibliotheekactiviteit vonden zij.

Om zijn documenten te ontsluiten ontwierp hij de UDC / CDU - de Universele Decimale Classificatie / Universal Decimal Classification gebaseerd op de decimale classificatie van DEWEY. Een eerste editie verscheen in 1905. Door het koppelen van informatie-elementen was synthese mogelijk. Synthese in de betekenis van het samenbrengen van verwante informatie uit verschillende documenten.

Het was al van ouds een ambachtelijk werk: het bibliotheekwerk. En hier citeren we P. SCHNEIDERS (Nederlandse bibliotheekgeschiedenis, p. 298):

« Uitvindingen als de telegrafie, telefonie en radio hadden geen merkbare invloed op het bibliotheekwerk gehad. Dat ging veranderen. Het waren de speciale bibliotheken die als eerste van nieuwe mogelijkheden op het terrein van de informatievoorziening gebruik gingen maken. Dat lag voor de hand: de speciale bibliotheken - vooral bij het bedrijfsleven - hadden een dienende taak, de ondersteuning van het productieproces en het management, waarbij snelheid en efficiency zwaar wogen. »

In het hierna volgende overzicht overlopen wij even wat onze wereld na OTLET heeft bepaald op weg tussen 0 en 1 of moeten we, sinds het speciale nummer van Physics world van maart 1998 dat handelt over quantum information, new forms of computation and communication stellen :

"There is more to information than a string of ones and zeroes - the ability of "quantum bits" to be in two states at the same time could revolutionize information technology."

(We maakten voor dit overzicht gebruik van heel wat bronnen.)

1944 Dood van P. OTLET

Werner von BRAUN en de V2

- De eerste atoombom ontploft (het einde van de Tweede Wereldoorlog)
- Het NIR herneemt zijn activiteiten en 'slorpt' de activiteiten van de BNRO 'op'
- Een insect dat de MARK-1 computer blokkeert geeft aanleiding tot de term « bug »
- VON NEUMANN die in juni 1945 zijn 'Eerste concept voor een verslag over de EDVAC' brengt
- Het ontstaan van UFOD een van de eerste, om niet te zeggen het eerste documentatieonderwijs
- In de zomer van 1946 zijn er een reeks voordrachten 'theorie en technieken' aan de Moore School
- Gérard CORDONNIER en zijn « Méthodes nouvelles de documentation »
- En is er de ENIAC-computer die op een fatsoenlijke manier in gebruik is
- België is een van de eerste Europese zendorganisaties die proefuitzendingen heeft op de FM-band
- De transistor wordt ontdekt (Bell telephone)
- **Ontstaan van BVD-ABD (1947-03-21)**
- N. Weiner van MIT (Boston, MA, USA) creëert 'cybernetica'
- Een kleine experimentele computer aan de universiteit van Manchester (1948-06-21)

- Rapid selector
- De TV doet zijn intrede in België
- Shannon zijn beroemde publicaties rond information theory verschijnen
- De UNESCO patroneert de internationale conferentie over de analyse van wetenschappelijke documenten
- Een eerste artikel over de ponskaart in Bibliotheekleven
- Rond 1950 stelt Douglas HARTREE, nestor in de computerwereld, dat 3 computers voldoende zullen zijn voor een land als het Verenigd Koninkrijk
- Information retrieval
- Introductie van open mobilfoonnet
- Eerste UNIVAC
- Reguliere TV
- Radio en televisie gaan samen in Nederland
- Punched cards. Their application to science and industry verschijnt
- Filmorex
- Alloy transistor of legeringstransistor
- IBM 700-serie
- Vlaamse televisie uitzendingen officieel
- Uniterm
- De ruimtelijke structuur van DNA IBM 650
- Kleurencombinatie TV
- Silicon transistor
- Uniprinter
- SABRE of de eerste database
- Daadwerkelijke toepassing van kaartjes met gaatjes - pionierswerk bij Philips
- FORTRAN
- Eerste computer met transistoren
- Magnetoscoop
- Telecopier
- Machine literature searching
- Digital Equipment
- Tools for machine literature searching
- Sputnik gelanceerd
- Internationale conferentie over de classificatie voor het documentair onderzoek
- Elektronische ~ of microchip
- Laser

- Modem
- Permuted indexing
Texas Instruments en het maken van schakelingen (solid circuits)
- Schatting aantal computersystemen in West-Europa 550 in de USA 3810
- COBOL
- MOS-transistor
- ALGOL
- LISP
- Het opstarten van de planaire technologie (op silicium)
- NIR/INR wordt BRT/RTB op 21 mei 1960
- Minsky en de joystick
- Informaticaspelletje
- Minicomputer
NASA laat een Echo-ballon op
- Het jaar dat men begint te praten over de documentaire explosie
- PDP-1 op de markt
Telstar, communicatiesatelliet op 10 juli 1962
- Het miljoenste TV-toestel wordt in België geregistreerd
- Lancering eerste geostationaire satelliet - Syncom II
- Videodisk
- PL/1
- Marshall Mc LUHAN
- Elektronische eeuw of eeuw van de informatie
- Early Bird
- PDP 8 is uit
- CODATA
- The tacit dimension van Polanyi
- Kleurentelevisie wordt definitief in Nederland ingevoerd
- Mei 1968
- P. DRUCKER en de maatschappij der kennis
- Maan (21 juli)
- ARPANET
- Microprocessor - eerste halfgeleiders-geheugens
- BRZEZINSKI en zijn technetronische maatschappij
- Isaac ASIMOV: een vierde revolutie, namelijk de elektronische revolutie
- Intel introduceert microprocessor door Hoff
- Kleurentelevisie gaat van start op 1 januari in België
- PASCAL
- Ontstaan injectiologica (integrated-injection logic) - ontwikkeling door Philips en IBM
- Japan kent zijn plan voor een informatiemaatschappij
- De Carnegie commissie heeft het over de vierde revolutie: de elektronica
- De diskette
- European Patent Convention
- Tacit knowledge and scientific networks
- BASIC
- Electric pencil
- ILLIAC IV van Burroughs
- Apple computer
- Apple II
- Kwetsbaarheid van de ICT-samenleving: stroomuitval in New York
- 1st International on-line information meeting (London)
- Test tube baby
- Al GORE praat over information highways
- Onstaan van het EPO - het Europees octrooibureau
- Compuserve
- Eerste IBM PC
- Aanslagen op de computersamenleving
- CNN
- Fax standaard
- Walkman
- ADA
- Draagbare microcomputer
- Minitel
- Sinclair ZX 81
- MS-DOS
- Megatrends, ten new directions transforming our lives van John NAISBITT; twee ervan: informatiesamenleving en netwerken
- Minidisk - DCC
- CD

- Managing the flow of technology van T.J. ALLEN
- Clipper chip
- Nintendo op Japanse markt met zijn spelletjes
- Cellulaire telefoon
- Het wereld-communicatiejaar
- Nintendo goes « worldwide »
- Macintosh
- CD-rom
- Bill GATES
- MIT zijn Medialab (Negroponte)
- Tactiel computerscherm
- SCIP - Society of competitive information professionals
- Microsoft C for the MS DOS operating system
- Computervirus
- VTM
- Vanaf 1 januari volledig vrije competitieve infrastructuurvoorziening
- WWW - vanuit Cern
- Time & Warner Bros
- Gentherapie
- ARPANET zijn
- HDTV
- World Wide Web naar het grote publiek toe
- PowerPC
- PowerBook
- CD-I
- CD Photo
- Nonaka en knowledge
- GSM
- Post-capitalist society - P. DRUCKER en de kenniswerker opnieuw
- December **1993** doorbraak in de media en naar de eindgebruikers toe van Internet in België
- WIRED
- Start van het project van de Amerikaanse overheid met betrekking tot de informatiesnelwegen
- Pentium
- Macintosh TV
- White paper- HLG IS
- Full service network
- Stemherkenning
- Out of control. The new biology, of machines, social systems and the economic world van Kevin KELLY
- Internet bereikt meer dan 10 tot de zesde mensen
- Windows 95
- Employment and growth - the knowledge based economy (OECD)
- Communicator (van Nokia)
- Big Blue (IBM)
- Intellectual capital van T.A. STEWART
- **BVD-ABD is 50 jaar**
- L&H - Lernout en Hauspie
- Klonen van schapen
- Intelligent agents
- CTI - competitive technology intelligence
- E-cash wordt echt en ruimer gebruikt - E-commerce
- Virtual high school graduates
- Buiten e-mail geen push of webcasting
- Voorbereiding op het milleniumprobleem

Met de nieuwe middelen blijft OTLET nog steeds actueel. Ook al hebben we van onze papieren bibliotheken eerst geautomatiseerde gemaakt en nu uiteindelijk elektronische. Zijn we onze catalogus en onze bibliografie samen aan het brengen om zo vollediger overzichten te geven naar documenten of publicaties. Komt er steeds meer een versmelting tussen bibliotheken, musea (zoals het AMVC bijvoorbeeld een goed voorbeeld hiervan was), documentatiecentra, informatie(voorzienings)diensten en archieven. En is het niet meer duidelijk wie wat is en doet in de informatie- of datastroom (bibliotheken, distributie, boekhandel, uitgever, auteur, lezer).

Maar dat het de volgende jaren boeiend zal blijven is minstens zeker: de DNA-computer, handschriftherkenning door computers, universele beeldtelefoons, medische holografische beelden, software superdistributie, intelligente huizen, optische vezel naar het huis, het

boek dat digitaal wordt,... komen er aan. Maar laten wij de wijze woorden van M. BUCKLAND hierbij niet vergeten :

"the purposes of and justification for library service should not be confused with the techniques and technologies adopted as means for providing service,

even though our options are limited by the available techniques and technologies."

Met andere woorden maak een onderscheid tussen means (middel) en ends (doel) ook al ben je cybrarian-documentalist.

REFERENTIE

- ◇ P. SCHNEIDERS (et al) (red.). Bibliotheek en documentatie. Handboek ten dienste van de opleidingen. (Bibliotheek en documentatie ; 1). Deventer : Van Loghum Slaterus, 1984, derde, herziene en vermeerderde druk
- ◇ P. SCHNEIDERS. Nederlandse bibliotheekgeschiedenis. Van librije tot virtuele bibliotheek. Den Haag, NBLC uitgeverij, 1997.
- ◇ M. BUCKLAND. Redesign library services. A manifesto. Chicago, ALA editions, 1992.

Wie interesse heeft in deze bronnen kan contact opnemen met de auteur.

- ◇ Dominique J.B. VANPEE. VITO - Bibliotheek, informatievoorziening en documentatie. Boeretang 200. 2400 Mol.
Tel : 014-335528
Fax: 014-335599
E-mail: vspeedvito.be_
URL: <http://www.vito.be> -

* * *